

DALMACIJA U VRLJEME ANŽUVINSKE VLASTI — znanstveni skup

U Zadru je, 4. i 5. prosinca 1980. održan, u organizaciji Filozofskog fakulteta u Zadru i Zavoda za povijesne znanosti, znanstveni skup »Dalmacija u vrijeme anžuvinske vlasti«, u povodu 600. obljetnice izrade škrinje sv. Šimuna. Prvog dana održavanja skupa pročitano je devet referata, podijeljenih na one s povijesnom i one s kulturno-povijesnom tematikom.

Nada Klaić je pročitala referat »Značenje vladavine Anžuvinaca za hrvatske zemlje, napose za Dalmaciju«. Najzapaženije bile su njezine opaske o stvaranju viteškog društva u hrvatskim zemljama, čemu je pridonijelo prodiranje zapadnih utjecaja, naročito francuskih, koje je bilo potaknuto dolaskom na ugarsko-hrvatsko prijestolje nove, francuske dinastije.

Vinko Foretić je u svojem referatu »Pogled na zadarski mir 1358. godine« obuhvatio preširoko razdoblje od Dioklecijanove vladavine do konačnog oslobođenja Dalmacije u prošlom ratu. Sam Zadarski mir ocijenio je kao jedan od najvećih uspjeha u borbi za jedinstvo hrvatskih zemalja.

Tomislav Raukar je u svojoj suvremeno koncipiranoj sintezi (»Komunalna društva Dalmacije u anžuvinskom razdoblju — razvojna usmjerenja«) prikazao komunalni razvoj dalmatinskih gradova u navedenom razdoblju, izostavljajući zbog vremenskog ograničenja prikaz ekonomskog razvoja, a obračunajući veću pažnju na društveni.

Posljednji referat ove skupine pročitao je Eduard Peričić (»Prvi dođir Anžuvinaca sa Zadrom«). Radeći na do sada nepoznatim materijalima iz talijanskih i španjolskih arhiva, pomakao je datiranje prvih kontakata Napulja sa Zadrom dvadesetak godina unatrag.

Prvi u skupini referata s kulturno-povijesnim temama održala je Vesna Jakić-Cestarić (»Obiteljska pripadnost Paulusa de Paulo, zadarskog kroničara«). Uspostavivši manje-više potpunu genealogiju ove patricijske obitelji od 12. st. dalje, utvrdila je da je Paulus de Paulo bio sin Marina koji je u vrijeme ugarsko-mletačkog rata oko Zadra i opsade grada bio na strani Mlečana, te da Paulus zbog toga nije isticao očevo ime uza svoje, kako je tada bio običaj.

Nikica Kolumbić, »Osobine hrvatske književnosti druge polovine XIV stoljeća«, dao je kratki pregled onih književnih djela koja su nastala u Dalmaciji i Hrvatskoj u vrijeme anžuvinske vlasti, obrativši pažnju na misal kneza Novaka koji svjedoči o kulturnom usponu i izvan gradova.

Neven Budak, »Obsidio Jadrensis, povijesno i književno djelo našeg ranog humanizma«, nastojao je pokazati kako su humanisti djelovali u Dalmaciji znatno prije pojave renesanse. Pri tome je djelo analizirao i kao jedan od prvih radova naše historiografije, pokušavajući ukazati na tradiciju na kojoj je ono moglo nastati.

U posljednjem referatu održanom prvog dana skupa, »Paško-zadarski odnosi krajem XIV stoljeća«, Miroslav Granić je prikazao odnose Zadra s otočkom komunom nad kojom je on tokom čitavoga srednjeg vijeka manje-više uspješno održavao svoju vlast.

Drugog dana održano je pet referata vezanih uz povijest umjetnosti. Ivo Petriccioli je opširno izvijestio o nastanku škrinje sv. Šimuna, te o prizorima prikazanim na njoj (»Škrinja sv. Šimuna u Zadru«).

Umjesto odsutne Marijane Gušić, njezin referat: »Dragocjene tkanine u raki sv. Šimuna«, pročitala je Marija Zaninović. Detaljnom analizom prikazana je u njemu visoka umjetnička vrijednost sačuvanih tkanina koje su uglavnom bile rad zadarskih žena.

Kruno Prijatelj, »Osvrt na minijature misala vojvode Hrvoja«, nastojao je dokazati da je glagoljski misal Hrvoja Vukčića Hrvatinića nastao u Splitu i da je rad domaćih majstora, a ne talijanskih kako se do sada mislilo. Glavni argument bila bi komparacija sa sačuvanim tadašnjim slikarskim djelima za koja je nedvojbeno utvrđeno da su domaćeg porijekla.

Ivo Babić, »Anžuvinski biljezi u Dalmaciji«, dao je pregled sačuvanih biljega s anžuvinskim heraldičkim obilježjima.

Posljednji referat održao je Nikola Jakšić (»Nakit XIV st. u Hrvatskoj i Bosni«), dokazavši da su naušnice tipa »tri jagode« i njima srodan nakit upotrebljavane i u kasnom srednjem vijeku, a ne samo u ranom, kako se do sada smatralo. Zanimljivo je da se pri tome nije služio samo arheološkim materijalom nego i pisanim dokumentima. S obzirom na rasprostranjenost tog tipa hrvatskog nakita utvrdio je da se on upotrebljavao ne samo u Hrvatskoj, Bosni i gradovima srednje Dalmacije nego i u Dubrovniku i njegovoj okolici.

Na kraju bi trebalo istaći da je skup bio zanimljiv i koristan, kako u sadržajnom pogledu tako i u koncepcijskom, pokazavši kakve prednosti prilikom obrade neke teme pruža interdisciplinarni pristup. Referati historičara izvrsno su se nadopunjavali s onima arheologa, te povjesničara umjetnosti i književnosti. Posebno bi valjalo istaći prisustvo većeg broja mlađih znanstvenih radnika, ali i velik interes koji su za održavanje skupa pokazali zadarski studenti i učenici.

Neven Budak

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Ivan KAMPUŠ
Bernard STULLI
Jaroslav ŠIDAK

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Jaroslav ŠIDAK

KOREKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva: Savez povijesnih društava Hrvatske,
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Časopis izlazi jednom godišnje

Pretplate i narudžbe šalžite na adresu: Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb,
Krčka 1

Cijena ovog broja iznosi 500 din.

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad
SRH — VII.

Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — rujan, 1982.